

Seznam příloh

Příloha 1 – Hlubkový polostrukturovaný rozhovor

Příloha 2 – Rozhovor s bývalou sociální pracovnící v tranzitním programu JÚŠ

Příloha 3 – Vzor informovaného souhlasu

Příloha 4 – Seznam doporučení pro čerstvé absolventy v JÚŠ a zaměstnavatele – data vyplývající z rozhovorů

Příloha 5 – Vzor dotazníku pro aktuálně nepracující bývalé studenty SŠ JÚ

Příloha 6 – Vzor dotazníku pro třídní učitele a asistenty pedagoga SŠ JÚ

Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Shrnutí metodologie – výzkumné části

Obrázek č. 2: Ukázka hlubkového polostrukturovaného rozhovoru

Obrázek č. 3: Časová osa průběhu výzkumu

Obrázek č. 4: Ukázka kódování rozhovorů technikou tužka-papír

Obrázek č. 5: Ukázka analýza a interpretace dat tazatelských otázek z rozhovorů

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Nabízené studijní obory SŠ JÚ

Tabulka č. 2: Přehled základních informací o absolventech středních škol Jedličkova ústavu z rozhovorů, část I.

Tabulka č. 3: Přehled základních informací o absolventech středních škol Jedličkova ústavu z rozhovorů, část II. – doplňující informace

Seznam grafů

Graf č. 1: Přínos tranzitního programu z pohledu absolventů pracovně neaktivních

Graf č. 2: Žádoucí podpora při tranzici na trh práce z pohledu absolventů pracovně neaktivních

Graf č. 3: Názor absolventů pracovně neaktivních na schopnost nástupu do práce hned po studiu v JÚŠ

Graf č. 4: Názor na pracovní uplatnění absolventů SŠ JÚ z pohledu třídních učitelů a asistentů pedagoga SŠ JÚ

Seznam myšlenkových map

Myšlenková mapa č. 1: Podpora absolventů s přechodem na trh práce od JÚŠ

Myšlenková mapa č. 2: Pohled absolventů pracovně neaktivních na další možnosti podpory státu v otázce zaměstnanosti osob se zdravotním postižením

Myšlenková mapa č. 3: Pohled absolventů pracovně neaktivních na další možnosti podpory od společnosti v otázce zaměstnanosti osob se zdravotním postižením

Myšlenková mapa č. 4: Pohled absolventů pracovně neaktivních na další možnosti podpory od zaměstnavatelů v otázce zaměstnanosti osob se zdravotním postižením

Myšlenková mapa č. 5: Názor třídních učitelů a asistentů pedagoga na bariéry ve společnosti vůči absolventům SŠ JÚ

Myšlenková mapa č. 6: Návrh třídních učitelů a asistentů pedagoga, jak by mohl stát, společnost, zaměstnavatelé nebo JÚŠ být nápomocni absolventům SŠ JÚ při přechodu na trh práce

Seznam zkratk

ČR – Česká republika

JÚŠ – Jedličkův ústav a školy

NPPRP – Národní plán podpory rovných příležitostí

MO – mozková obrna

OSN – Organizace spojených národů

osoby se ZP / OZP – osoby se zdravotním postižením

RVP – rámcový vzdělávací program

SC JÚ – sportovní club Jedličkova ústavu

SMA – spinální muskulární atrofie

SŠ JÚ – střední škola Jedličkova ústavu

SR ČR – Strategická rámec Česká republika

ŠVP – školní vzdělávací program

TP – tranzitní program

WHO – World, Health Organization, Světová zdravotnická organizace

PŘÍLOHY

Příloha 1 – Hlubkový polostrukturovaný rozhovor

Informace do základní tabulky (demografické údaje) – Admin-boccia

- Věk: **24**
 - Zdravotní postižení: **spinální mozková atrofie I. typu**
 - Studovaný obor/obory, doba studia
 - Nejvyšší dosažené vzdělání: **sociální práci, 2015-2019, střední škola s maturitou**
 - po dobu studia s rodiči doma
 - Pozice v práci (v tabulce): **administrativní pracovník** v sociálním podniku, píšou jako **copywriter a marketing** (ve svém volném času, na volný noze)
 - Otevřený/chráněný trh práce: **chráněný trh**, potom zbytek otevřený
 - Město – kde pracuje, žije: **Mníšek pod Brdy**
 - Bydlení: **s rodiči, vlastní dům**
 - Volnočasové aktivity – profesionálně i rekreačně: **studuju různé kurzy, hraju boccii (teď napůl rekreačně spíš), věnuju se sociálním sítím, psychologii, ráda čtu**
-

1. okruh otázek – Admin-kultura

Jak absolventi studium na střední škole Jedličkova ústavu zpětně reflektují?

- **Co ti studium dalo, co považuješ za přínosné?**

Zkusila jsem, co to je to šití oděvů. V té praktické mě bavilo vaření a že jsem se naučila spoustu zajímavých věcí.

Ta škola mi hodně dala ve spojitosti s intrem, hodně jsem se osamostatnila. Škola k tomu taky vede, ale intr nejvíc.

- **Pamatuješ si na něco, co ti při studiu chybělo, vadilo nebo kde je prostor pro zlepšení?**

Ne. Tam není co vytknout. Já jsem to brala ke své diagnóze, jak to zvládám a tam není co škole vytknout.

- **Využila jsi během studia tranzitní program?**

Ano, ano.

Hledali jsme práci. A pak mapování tras. Já když někam jedu a je to nové místo, tak si tam musím zajet, zjistit, jak je to bezbariérové, takže s někým a pak jet třeba sama.

- Pomohl ti získat práci?

Jak to jen bylo... Jak to bylo v Jedli už nevím. Na střední jsem práci nenašla. Až teď, třeba 3 roky zpátky se povedlo, pomocí Asistence, o.p.s. Tu využívám dodneška. Nejsem už v tranzitním programu, jenom v osobní asistenci.

- **Jak tě studium připravilo na aktuální práci?**

Studium mě vlastně moc nepřipravilo. Až Ta kavárna. Tady jsme dělali různé pohovory, životopisy a připravila mě potom na Enttivu.

Když jsem v 17 letech přišla od rodičů, tak jste hození do vody. Nejdřív studium a intr mě naučil. A vrcholem je, když se člověk rozvine či posune ještě o tu práci, pro mě to byla Ta kavárna.

2. okruh otázek – Prodavač

2) Jak proběhl jejich přechod ze studia do světa práce?

- **Jaké byly tvé kroky po ukončení studia až do teď (se zaměřením na studium a práci)?**

Šel jsem studovat na Klárák. Končil jsem v polovině června, odešel jsem z domova. O prázdninách jsem hledal práci s tím, že ji budu v září hledat aktivně. Chtěl jsem si prázdniny ještě užít, moje oficiální poslední prázdniny. Takže jsem byl v měsíc v lázních s přítelkyní. Druhý měsíc jsem hledal práci, kterou jsem samozřejmě nenašel. Pak jsem ji našel v polovině září a na konci září mě vzali. Byl to fofr docela. A jsem tam doteď, půl roku, od září.

Než jsem nastoupil jako prodavač, tak jsem dělal ještě v Bunger Kingu. To nebyla brigáda, to bylo taky na hlavní pracovní poměr. Ale po týdnu jsem to ukončil, když jsem zjistil, že mě nevyhovuje končit v 1 hod ráno. A ještě v oblasti Teplárna Michle, kde nic není.

Předtím jsem měl při studiu brigády. Jedna byla na Pankráci, specializovali se na naslouchadla. Já jsem tam dělal nějakou administrativní práci na počítači. A stále se mnou počítají. Když jim někdo odpadne, tak se mnou počítají. Tam mám stále dveře otevřené,

kdyby náhodou. Pak jsem dělal v KFC o víkendech v Benešově. Pak jsem dělal v Penny, moje první brigáda. Pak jsem si udělal úraz a pak mě nevzali, doplňoval jsem zboží do regálů. Pak jsem dělal v továrně na Skitls, asi 4 roky každé léto, o prázdninách.

- **Kdybychom se měli vrátit do doby, kdy jsi hledala práci, jaké to období pro tebe bylo?**

Nooo, bylo to takový stresující, protože člověk neví, jestli něco najde a jestli najde něco, co ho bude bavit, že jo. Nic moc. Bylo to náročnější, kor když víš, že tu práci najdeš, ale pak že tam třeba nevydržíš, že tě tam pak nechtěj, prostě jenom dočasně a pak jedeš znova to kolečko hledání. Za poslední rok toho hledání bylo, že jsem rád, že mám nějakou stálejší práci.

Vždycky jsem si ji hledal sám a vyhovovalo mi to. Protože kdyby mi někdo pomáhal, tak by mi mohl vybrat něco, co by mě nemuselo bavit. Takže je v tomhle případě lepší si to hledat sám.

- **Jak ses k této práci dostal/a?**

Sám.

- **Tranzice/přechod nesouvisí pouze se zaměstnáním, ale také s aktivním občanstvím. Cítíš se být začleněn/a do komunity nebo máš v okolí přátele?**

Noo. Cítím se naprosto úžasně. Já žiju v Praze momentálně a jsem úplně nadšený, v Praze je plno možností a jsem úplně spokojený.

3. okruh otázek – Admin-plavkyně

3) Jak vnímají svoji aktuální pracovní situaci a příležitosti na trhu práce?

- **Jak vnímáš svoji pozici v práci, jak se teď cítíš v práci?**

Teď jsem velmi spokojená, protože to je moje první oficiální práce. Nepřijde mi, že bych po takové chvílce měla hledat mouchy nebo nedokonalosti. Zatím to je všechno bez problémů. Jen bych se chtěla přestěhovat do svého.

- **Co pro tebe práce znamená?**

No, práce pro mě znamená právě to, že můžu být začleněná v tom, v uvozovkách, v klasickém kolektivu, kde můžu vykonávat nějakou pracovní činnost a můžu se začlenit

do toho nějakýho procesu a taky jim trošku přispět do toho chodu, do té organizace. Když jsem třeba v té kanceláři, tak že pomáhám trošku s tou lehčí administrativou a s těma agendama.

Že jsem s těma lidma a že nejsem v uvozovkách zavřená doma, no.

- **Jakou máš vizi do budoucna ohledně práce?**

Určitě ano, pokud to bude možný, chci se posunout na této pozici dál. Ale jenom z důvodu, aby moje náplň práce nebyla třeba 5 let jednotvárná. Kvůli penězům ne.

Sice nevím co, bude za X let ale osobně si ne neumím představit být na stejný pozici dokonce svého života. Teď je teď a jsem spokojená.

- **Jakou profesi, která je v Tvoji kompetenci, bys nejradši dělala?**

Ano, to bych věděla. Vlastně skrz to, že jsem dělala tu sociální činnost a i když by to nešlo jako skrz ten papír, aby mě tam v denním centru zaměstnali plnohodnotně v tomto oboru, tak bych se chtěla věnovat jednomu kloučkovi, který chodí do této obecně prospěšné společnosti. Dělat mu dobrovolníka a podporovatele.

- **Jaký máš názor na množství pracovních míst na otevřeném trhu práce pro absolventy SŠ JÚ?**

No, tak to bych řekla, že to by musel každý zaměstnavatel, by si musel v první řadě musel sám sobě říct, jestli vůbec ví, co to vůbec obnáší a jestli je schopný vůbec těm lidem s těma specifickýma potřebama jim vůbec to schopný poskytnout.

Jako myslím si, že na otevřeném trhu práce dostatek není, ale ono to je ještě takový k zamyšlení, že to je prostě opravdu ještě takový nedopracovaný tady, ten systém. Jako že ono se třeba nějak myslí, že to bude fungovat a pak se to dá do provozu a pak až když by to mělo fungovat, tak pak se zjistí, že to má ještě větší vady a pak teprve se to řeší za pochodu, a to je podle mě už trošku špatně, no. Že by se mělo víc promyslet, než by se to celý spustilo.

- **Co si myslíš o možnostech a příležitostech absolventů SŠ JÚ najít si práci na trhu práce (chráněném i otevřeném)?**

Já si myslím, že to je určitě dobře, protože aspoň se i ti ostatní lidé můžou od nás něčemu přiučit a vlastně zjistí, že to je běžná normální věc, že se nás nemusí bát nebo štítit nebo tak.

Je pro nás určitě těžší najít si práci, než kdybychom byli bez jakéhokoliv hendikepu, ale když už se to podaří, tak určitě to je super.

4. okruh otázek – Grafík

Jaké bariéry jim znemožňují seberealizaci a jaké podpory se jim z okolí dostává?

- **Představ si svůj běžný den. Jaké jsou ty nejčastější bariéry, se kterými se v životě setkáváš?**

Každý vozičkář by řekl schody, ale u mě je to komunikace. Lidi, kteří mě neznají a já promluvím, tak automaticky dle nich spádám do škatulky mezi mentálně postižené lidi. Ale po čase pochopí, že to je jenom vada řeči, ale mentálně jsem v pořádku a tu bariéru zbouráme.

Zaměstnavatelé neví/neznají to, že člověk se špatnou mluvou může být i normální člověk. Může se to stát skoro každému, že si zablokuje jazyk a nefunguje tak, jak by měl a začne huhňat a může to být sebelepší, plácnu, politik. A už ta společnost ho bude brát, co je to za mentála. Osvěta u zaměstnavatelů.

Druhá nejčastější bariéra jsou schody nebo na ulici to může být příliš vysoký obrubník. Práce může mít super bezbariérový vchod, ale na tu ulici nevjedeš kvůli chodníku. U nás, kde pracuju, tak ta ulice je šíleně dlouhá. Ani na jednom konci ulice není nájezd na chodník, je tam schod. A to jsem navrhoval na vedení školy, aby zavolala na správu té části Prahy, aby s tím začali něco dělat, že tam nejsem jenom já, ale i studenti na vozíku a kvůli tomuto mají problém se tam bezpečně dostat.

- **Potýkáš se s nějakou aktuální překážkou v práci?**

A aktuálně není žádná překážka v práci. Vzhledem k tomu, že v práci už pracuju 9 let, tak překážky jsme společně odstranili.

- **Napadají Tě bariéry či překážky ve výkonu profese u osob s tělesným postižením, které vznikají ze stran zaměstnavatelů a mohly by se častěji vyskytovat?**

Nejčastější bariéry je pro mě ta komunikace. Navázat mezi sebou takovou komunikaci na té úrovni, aby se našla nějaká schůdná cesta, aby byly protipóly spokojený, protože zaměstnavatel jako takový nemá zkušenosti s handicapem. Ok. Vozičkář jako zaměstnanec nemá představu o tom, co ten zaměstnavatel chce. A než zaměstnavatel

narovinu řekne: „*Hele, budeš dělat tuhle a tuhle funkci. Co k tomu potřebuješ?*“ A vozičkář: „*Hele potřebuju tam nájezd a tam nájezd, tam záchod, nic jinýho.*“ A už ta komunikace jde na jinou trasu a ten zaměstnavatel se bojí toho, když to nechá opravit, jestli to ten zaměstnanec zvládne tu práci, Toho se bojí. Místo toho, aby ten vozičkář a zaměstnavatel udělali zkušební dobu u něj doma 1 měsíc. Poskytnul mu notebook, počítač, nebo co k tý práci bude všechno potřebovat. On ten zaměstnanec bude doma makat měsíc, pod dohledem toho zaměstnavatele a když ten zaměstnavatel uvidí to, ok, on to zvládne, můžeme udělat ty úpravy, nemusím se bát. Ale když ta komunikace není, je tam to tabu. Ani jeden to nezkusí.

- **Vnímáš podporu od blízkých v rozhodnutích? Od koho nejvíce?**

Určitě cítím podporu. Vzhledem k tomu, že mám dvě rodiny, tři už skoro – vlastní, mé přítelkyni a sportovní rodinu – takže tyhle rodiny mě maximálně podporují ve všem.

Každý máme nějakou pyramidu, na který stavím, takže špička jsou u mě vždy nejbližší jako je moje přítelkyně. A pak se to rozděluje mezi přátele, rodinu a jde to dolů. Teď je to přítelkyně, třeba za pár let to bude moje rodina.

- **Využíváš nějaké sociální služby? Pokud ano, jaké?**

Vzhledem k tomu, že jsem plně soběstačný a mám skvělou přítelkyni, takže nemusím shánět další asistence, která by mi mohla pomoci k přepravě, když není vozidlo do práce, například. Ale nevyužívám.

- **Přijde ti dostačující podpora státu (oblast finanční, pracovní pozice, bydlení...)? Pokud ne, co by se mohlo zlepšit?**

Ne. Nemyslím to na svoji osobu, ale globálně. Podpora není taková, jakou si vláda myslí, že poskytuje a je dostatečná.

Hlavně ten stát nebo osoby na vyšších pozicích by měli taky podniknout kroky, jako každý zaměstnavatel, k tomu, aby zaměstnávali schopní lidi a naslouchali těm lidem k tomu, aby pomohli společnosti odstranit bariéry, které si zdravý neumí představit. Zdravý ti udělá krok na chodník, hendikepovaný ne. Ale když zdravému dáš vozík a překonej tuhle bariéru, tak už pochopí – „*Aaa, tady máme problém, tak to budeme řešit.*“ Ale do té doby než ten

hednikepovaný mu neukáže ten problém, tak ta „zdravá společnost“ na to nikdy nepřijde, protože to nikdy nemuseli řešit.

Jasný, že ano. Vzhledem k tomu, že mám dvě rodiny, tři už skoro – vlastní, mé přítelkyni a sportovní rodinu – takže tyhle rodiny mě maximálně podporují ve všem.

Souhrn doporučení – Pokladní-atletika

- **Co bys poradil/a čerstvým absolventům SŠ JÚ ohledně přechodu na trh práce?**

Prodloužit si prodloužit život dalším vzděláváním, protože to prodlužuje mládí, jak se obecně říká. Pak vlastně ať se zkouší zeptat Ta kavárny, tu doporučuju všema deseti za mě, takže bude mít přetlak, není zač (smích). Pak se zkusit ptát, žádat. Prostě nic horšího, než že zaměstnavatel řekne, že ne, se nestane. Zkoušet to dál a nevzdávat to.

Při hledání práce hlavně otevřenost, chtít zkoušet nové věci, nebát se úplně. Hlavně asi chtít pracovat, když se nechce, tak nejde nic, práci si nenajdou.

- **Co bys doporučila zaměstnavatelům, když mají zaměstnat osobu s tělesným a kombinovaným postižením?**

Měli by být otevření vůči tomu zdravotně postiženému člověku. Taky nemít předsudky a snažit se chovat rovnocenně, abychom si byli rovní. Mít zájem o spolupráci s námi. Spíš jako chtít, dál už nevím.

Příloha 2 – Rozhovor s bývalou sociální pracovnící v tranzitním programu JÚŠ

pracovní pozice v souvislosti s TP: **sociální pracovnice v tranzitním programu**

dobu strávená na této pracovní pozici: **4 roky před mateřskou, 5 let po mateřské**

věk: **41 let**

1) TP byl dlouho pod Asistencí, o.p.s. Mohla bys mi, prosím, popsat, jak to celé fungovalo? Se zaměřením podpory pro studenty středních škol.

On ten tranzitní program vznikl v roce 1995 a právě ho založila paní Stupková ve spolupráci s Jedličkovým ústavem a tehdejším ředitelem, panem Pičmanem. Nebo takhle. Ona založila **Asistenci, o.p.s.** a základem toho bylo právě, hmm, ten tranzitní program. A ten byl zaměřený na individuální praxe. Že studenti z praktických škol a vlastně ten tranzit byl hlavně na střední **praktickou školu** vždycky zaměřený. A začalo to individuálními praxema. Studenti odcházeli na **individuální praxe** mimo Jedli s Asistencí.

Pak jsme chodili do tříd, vždycky, 1x měsíčně, jsme měli takovou hodinu ve třídách, která byla zaměřená na ty všechny oblasti, na který se tranzitní program věnoval a to bylo bydlení, finance, sociální služby, podpora samostatnosti, sociální dovednosti, orientace v osobních potřebách, další vzdělávání a další školy, volný čas... a potom... vždycky byly jednou měsíčně hodiny ve třídách jednotlivých a potom k tomu byly individuální konzultace, který byly zaměřený na tu praxi, jako mapování toho, co by chtěli, mapování potřeb, nejdřív oslovení potenciálního zaměstnavatele, pak když to vyšlo, tak plánování, jak se tam dostat, co tam dělat a potom ta samotná realizace.

Takže to bylo zaměřený na individuální konzultace a pak to bylo ještě zaměřený i na ty další témata, který ty jednotliví studenty zajímali, nebo chtěli se o tom bavit.

Jo a díky právě spolupráci s Asistencí, tak ta Asistence poskytovala osobní asistenci na tadyty praxe. A psaly se žádosti na nadaci a studenti si ty asistence na praxích neplatili. Bylo to pod sociální rehabilitací, neplacení asistenti. To byl velký bonus.

Napadá mě taky, že to bylo hodně o spolupráci s rodinou. Že jsme hodně komunikovali s rodinou a taky s týmem, který je kolem žáka v Jedli, jako s vychovateli, s třídním učitelem, s ergoterapeutem, s fyzioterapeuty, no. I na těch praxích, když někteří nevěděli, tak kam by mohli jít, co je baví, co jim jde, jakou podporu v tom potřebují, jako v rámci té ergoterapie. Nebo i v tom dalším plánování, co po škole. Protože vlastně hlavní gro bylo nejenom ty praxe, ale i připravit studenty i na to, co budou chtít dělat po škole a jaký jsou možnosti. Přiblížit jim ten život vlastně po Jedli. Aby nezůstali doma, ale jaký mají možnosti a připravit je na ten svět.

No a my jsme vlastně jezdili ještě na exkurze do různých sociálních služeb, firem... a i školy. Někdy jsme byli i ve školách se podívat, s celou třídou, vždycky s těmi končícíma ročníkama. Protože ty studenty zajímaly i další školy, co by mohli, jakou školu by mohli studovat po ukončení té praktický školy.

Nejvíce to bylo na praktickou školu. Pak v nějakým tom mezidobí 2012-13 se to začalo trochu štěpit, ta spolupráce, Jedle a Asistence. A taky začali víc pracovat se žákama v devátých třídách na základce. A pak se to rozšířilo na základku, ale tam to bylo spíš na té základce jednak... když jsem se vrátila v tom roce 2017, tak to bylo o tom, co by chtěli jednou dělat. Připravit se na nějakou návštěvu toho pracoviště, toho povolání, co je zajímavá, realizovat a pak prezentovat před třídou. A potom byla další téma jako jak se připravit na přijímačky, jak si vybrat vhodnou školu, tak to bylo zaměřený tranzitní program v těch devátých třídách na základce, budoucí studium na střední škole a pracoviště vybrané.

A takhle to bylo vlastně od roku 2019 se ty organizace jako rozpojili. Že už ten tranzit byl jenom pod Jedlí.

2) Nevíš důvod, proč se ta spolupráce rozvázala?

No to nevím. Změnil se ředitel v Asistenci. Na tohle ti fakt nedokážu odpovědět. Bylo to takový vlastně období zvláštní pro mě. Jako nevím, jaký důvod byl vlastně. Ona se pak Asistence odstěhovala z Jedličkova ústavu na Žižkov. Takže taky pak tak úzká spolupráce nebyla.

3) Byla jsi na mateřské a potom se vrátila. Jaké změny jsi zaznamenala?

Pro mě byla ta spolupráce s tou devátou třídou na základní škole. A velká změna byla, že už nebyli asistenci na praxích od Asistence, o.p.s. A už i to hledání těch praxí nebylo tak rozšířené. Předtím téměř všichni žáci chodili na praxe. Poté, co jsem se vrátila, tak už to bylo náročnější, aby všichni někam chodili a vlastně nebyli ani ty asistenti. Jako zadařilo se, to jo. A když nebyly praxe, tak jsme chodili na náhledy do nějakých pracovišť, dílen, individuálně. Ale už byly jenom jednou za čtrnáct dní, několik měsíců, půl roku asi, potom už méně intenzivní.

4) Jakým způsobem byl TP nabízen studentům SŠ JÚ? Jakou formou...

My jsme se s tím vlastně seznamovali na začátku školního roku, jak žáky, tak potom i rodiče. S tím, že vždycky s učitelkami jsme si domlouvaly ty hodiny a s každým pak individuálně, jestli mají zájem. Bylo to vždycky dobrovolné, jestli mají zájem na ty individuální konzultace chodit.

5) Současně fungoval Job klub. Představ mi, prosím, jak fungoval.

No, když byla ta Asistence, o.p.s., tak ještě ona měla takové detašované pracoviště a hodně dělala podporované zaměstnávání. A právě v rámci té služby podporované zaměstnávání probíhal ten Job klub. To byly vyloženě kolegyně konzultantky, který se zaměřovaly jenom na to zaměstnávání lidí s tělesným a kombinovaným postižením a nebyly závislé na studentech... jakože ... nebylo to cíleně pro studenty z Jedle. Bylo to pro všechny lidi takhle zvenčí, kteří mají nějaký to postižení, buď tělesný nebo kombinovaný, a mají zájem o tu službu podporovaného zaměstnávání.

Ten tranzitní program byl jenom zaměřený pro studenty z Jedle. Ale tady to bylo prostě jako služba osobní asistence pro kohokoliv z vnějšku.

Asistence ho už nenabízí. Ona právě nemá to podporované zaměstnávání, tu službu.

Ty job kluby jsou o tom, že tam je skupinka lidí, která hledá zaměstnání a baví se společně o těch tématech. Jak to hledat, jak oslovovat, kde hledat, jak napsat životopis. Někdy to je takhle skupinový a potom mají ještě individuální konzultace s konkrétním konzultantem zaměřenou na tu jejich konkrétní zakázku, v tom hledání a oslovování. Ty job kluby jsou jako vzájemná inspirace a zase prostě se skupinou a ne individuálně.

6) V čem si myslíš, že tkví problém, že TP v Jedli aktuálně neprobíhá? Respektive je zajišťován pro končící ročníky základní školy, ale ne středních škol.

No. Před nějakou dobou jsem odešla já a moje kolegyně. Takže, vlastně, jako nevím, proč tam není pokračovatel. Ale chybí jim to, rádi by, kdyby tam byl někdo, kdo by to převzal a kdo by v tom pokračoval.

7) Jaký máš názor na znovuzavedení TP v Jedli?

Přijde mi, že fakt má pro ty studenty smysl. I pro ty rodiče, provést je. Protože tím, že my jsme nebyli zaměřeni jenom na to zaměstnávání, ale vlastně komplexně i vyhledávali jsme, co budou dělat po škole, i třeba ty vhodné sociální služby, i mimo Prahu. Tam odkud ti studenti pochází. Oni tam jsou sociální pracovníci, ale nevím, jestli zvládají tohle komplexně řešit. Popřípadě vím, že byly fajn i ty exkurze na ta různá místa, přiblížit, jak to v těch jednotlivých službách vypadá i na tom pracovišti. A že to vypadá různě na různých místech. Určitě to má smysl.

Co vím, tak vychovatelé teď hodně pomáhají v těch možnostech, co po škole a tak. A je na každém vychovateli, jak je akční a co vím, tak se začali v tom angažovat. Ti rodiče se na ně taky obrací. Jsou hodně v kontaktu s tou rodinou, studenty a kolikrát chtějí pomoci. Takže takhle to převzali trošku.

Další poznámky plynoucí z rozhovoru:

V tom tranzitním programu jsme hodně pracovali metodou plánování zaměřené na člověka (PZČ). Hodně o tom, co ti studenti chtějí a pomáhat jim, podporovat je, ale nedělat ty věci za ně. Hodně se to v neziskovkách podporuje, pracuje.

Poslední dobou byl výstupem z TP osobní profil. Poznání, vizitka toho jednotlivého žáka. Co má rád, co nemá rád a jak ho podpořit. Jakou podporu potřebuje, aby mohl fungovat. To bylo fajn, třeba i do budoucna, když půjdou do nové školy, tak aby spoustu věcí ti lidi, kteří s nimi budou spolupracovat, nemuseli objevovat, ale aby už trošičku věděli.

Příloha 3 – Vzor informovaného souhlasu

PEDAGOGICKÁ
FAKULTA
Univerzita Karlova

Katedra speciální pedagogiky
PedF UK

Informovaný souhlas

Škola: Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy

Obor: Speciální pedagogika – navazující magisterské studium

Student: Lucie Serbusová

Informovaný souhlas o poskytnutí výzkumného rozhovoru a jeho následného využití pro účely diplomové práce na téma

„Pracovní uplatnění absolventů středních škol Jedličkova ústavu ve společnosti“

Podpisem vyjadřuji souhlas s následujícími body:

- Byl/a jsem informován/a o účelu rozhovoru, kterým je sběr dat pro potřeby daného výzkumu. Cílem výzkumu je popsat, co obnáší a jak vypadá přechod absolventů středních škol Jedličkova ústavu do zaměstnání a jejich uplatnění na trhu práce.
- Bylo mi sděleno, jak dlouho bude rozhovor a jaký bude mít průběh. Jsem seznámen/a s právem odmítnout odpovědět na jakoukoli otázku a že z rozhovoru mohu kdykoliv vystoupit.
- Souhlasím s nahráváním následujícího rozhovoru a jeho následným zpracováním.
- Zvukový záznam rozhovoru nebude poskytnut třetím stranám a po přepsání bude vymazán. Transkripce bude přístupná pouze komisi u obhajoby diplomové práce, jinak nikomu až na anonymní části citované v textu práce, která bude volně dostupná online.
- Byl/a jsem obeznámen/a s tím, jak bude s rozhovory nakládáno a jakým způsobem bude zajištěna anonymita i po skončení rozhovorů, která znemožní identifikaci mé osoby. Nikde nebude uvedeno mé jméno či jiné osobní údaje, díky kterým bych mohl/ a být identifikován/a.
- Dávám své svolení k tomu, aby výzkumnice použila rozhovor pro potřeby své diplomové práce. Některé části v ní může citovat, zvuková nahrávka a transkripce rozhovoru však bude po ukončení výzkumu smazána.

Datum:

Podpis respondenta:

Podpis výzkumníka:

Příloha 4 – Seznam doporučení pro čerstvé absolventy v JÚŠ a zaměstnavatele – data vyplývající z rozhovorů

Rady pro čerstvé absolventy SŠ JÚ při přechodu na trh práce

- Aby chtěli pracovat: *„Chtít pracovat, protože pokud nechce, nemá zájem, tak ji jinak nenajde.“* nebo: *„Když mají chuť, tak aby něco hledali jako každý normální občan.“*
- Aby to nevzdávali hned po prvním neúspěchu: *„Pokud nebudou mít štěstí, tak se jim nepovede na první pokus najít nějakou práci. Ať neztrácí naději, víru a zkoušejí to. Jak se říká, s trpělivostí nejdál dojdeš.“*
- Aby vytrvalí a neupínali se na jednu věc: *„Jako že když já nevím, já jsem si strašně představovala, že když vylezu ze školy, tak půjdu pracovat jediné k dětem a stejně jsem skončila v kanceláři u papírů a nakonec jsem za to stejně strašně vděčná.“*
- Aby chtěli zkoušet nové věci.
- Aby využívali kontaktů: *„Jestli mají třeba strejdu, který má nějakou firmu, ať zkusí pracovat třeba tam. Nebo kamaráda, který začíná nějaký start up, tak ať to zkusí tam.“*
- Aby se nebáli, byli otevření a trpělíví. Byli ochotni vyzkoušet víc možností, co se jim postupně nabídne a nemyslet si, že to bude hned: *„Mě to štěstí potkalo, že jsem našla práci až po nějakých nezdarech, až třeba po těch 4 letech.“*
- Aby byli komunikativní a přátelští: *„Aby si obhájili, co by potřebovali a aby byla komunikace vzájemná.“*
- Aby se nebáli ptát: *„Prostě nic horšího, než že zaměstnavatel řekne, že ne, se nestane“*
- Aby si uvědomili, že samostatnost je nejdůležitější: *„Když si to uvědomí včas, být samostatní, tak ti zaměstnavatelé je budou brát všemi deseti. ... Oni chtějí zaměstnance, který je na vozíku, dokáže se sám samostatně přesunout z bodu A do bodu B, bez toho, aniž by využil sedm různých asistentů.“*
- Aby si zkusili tréninkový pracoviště: *„Tím se na tom naučí, zjistí, co zvládají a co nezvládají. A pak jim to půjde líp na trhu práce – je to takový start, odraz – než*

kdyby na trh práce šli rovnou. Např. Ta kavárna nebo když v rámci tranzitního programu hledají práci.“

- Aby zkusili samostatné bydlení v Jedli.
- Aby měli dostatečné vzdělání a znalosti z oboru a aby se dál vzdělávali: *„protože to prodlužuje mládí, jak se říká.“*
- Aby uměli pracovat s penězi a umět řešit svoje problémy.
- Aby měli někoho, na koho se můžou obrátit, kdo jim pomůže: *„Kamarádi, rodina taky ví nejlíp, pracovní pedagog by mohl poradit.“*
- Aby byli (mentálně) připraveni na práci a odhodlaní: *„Prvně si uvědomit, jestli tu práci jsem schopen a pokud ano, tak do toho jít s plnou vervou. ... a prostě najdou se lidi, kteří jim budou házet klacky pod nohama, že jo, ale to je ve všech profesích. Studenti na to musí být připravení.“*
- Aby měli dobré dopravní spojení nebo měli zajištěnou osobní asistenci.
- Měli by být vděční za cokoliv, jen „aby nebyli pouze doma“.

Rady pro zaměstnavatele, jejichž zaměstnancem je osoba s tělesným a kombinovaným postižením

- Aby byli otevření, zajistili stejné podmínky, chovali se rovnocenně: *„Když to řeknu obrazně, tak to, že máme vozík pod zadkem, neznamená, že nejsme zdraví, nebo normální.“*
- Aby se nás nebáli.
- Aby nám dali příležitost něčím přispět: *„Přijde mi, že my hendikepovaní, nebo, my s nějakým hendikepem, umíme docela dost věcí, který normální zdravý člověk úplně nezná, ale vlastně nemáme moc šanci to ukázat, máme hodně překážek.“*
- Aby nám naslouchali a něčím se od nás naučili.
- Aby neměli předsudky, nelitovali nás: *„Oni si někteří myslí, že jsme proto největší chudáčci.“*
- Aby byli empatictí, měli velkou trpělivost, byli opatrní.
- Aby měli zájem o spolupráci s námi: *„Je to oboustranně obohacující. A lidé, kteří si opravdu seženou práci, která je baví, je vyhovující pro ně, tak si myslím, že ty lidi jsou za ni vděční.“*

- Aby si prvně uvědomili, jestli ví, co pracovní pozice pro osoby s tělesným a kombinovaným postižením obnáší. Následně, jestli jim jsou tu pracovní činnosti je za stávajících podmínek schopni poskytnout. Pokud ne, jestli vědí, na koho se obrátit a jak pracoviště uzpůsobit.
- Aby věděli, jakou mají osoby s postižením překážku: *„Aby zkoušeli si představit sami sebe na tom místě ... a aby se jim to snažili, co nejvíc přizpůsobit tak, aby byly obě dvě strany spokojeny. Protože když bude zaměstnanec spokojený, tak pak bude i zaměstnavatel spokojený. Musí být obě strany spokojeny.“*
- Aby posílali své kolegy na různé kurzy a školení: *„Aby v případě potřeb byli schopni poskytnout konkrétní pomoc. To vše však po vzájemný dohodě.“*

Příloha 5 – Vzor dotazníku pro aktuálně nepracující bývalé studenty SŠ JÚ

Pohled pracovně neaktivních absolventů SS JU na přechod na trh práce

Dobrý den,

jmenuji se Lucie Serbusová a studuji Speciální pedagogiku na Pedagogické fakultě UK. Vyplněním tohoto dotazníku mi pomůžete s mou diplomovou prací na téma Pracovní uplatnění absolventů středních škol Jedličkova ústavu ve společnosti.

Prosím, aby tento dotazník vyplnili pouze ti, kteří **vystudovali v Jedličkově ústavu střední školu** a aktuálně **nepracují** (resp. hledáte i nehledáte práci).

Dotazník je ANONYMNÍ.

Vyplněním dotazníku souhlasíte se zpracováním údajů pro účely diplomové práce.

Vyplnění dotazníku zabere 10 - 15 min. Obsahuje 14 otázek (otevřených i uzavřených) a je rozdělený na tři části.

Moc Vám děkuji.

Nejdříve Vás poprosím o vyplnění demografických údajů pro účely výzkumu. Dotazník je anonymní.

1 Kolik Vám je let?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

méně jak 20 let 21-25 let 26-30 let 31-35 let 36-40 let 41-45 let víc jak 45 let

2 Jaké je Vaše zdravotní omezení/postižení?

3 Jaký obor/y jste vystudoval/a na střední škole Jedličkově ústavu?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

Sociální činnost Obchodní škola Keramické výroba Knihařské práce Praktická škola Šití oděvů
 Švadlena Rodinná škola
 Jiné:

4 Setkali jste se během studia s tranzitním programem?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

Ano. Ne. Nevím, co to je.

5 Pokud jste na předchozí otázku č. 5 odpověděli "Ano", s čím Vám tranzitní program pomohl nebo co Vás naučil?

6 Pokud jste na otázku č. 5 odpověděli "Ne", jak byste si představovali podporu v době přechodu na trh a hledání práce?

7 Připadali jste si po studiu v JÚ připraveni začít pracovat?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

Rozhodně ano. Spíše ano. Spíše ne. Rozhodně ne.

8 Pokud jste odpověděli "Spíše ne" nebo "Rozhodně ne", proč?

9 Napadá Vás, jak by mohl Jedličkův ústav více pomoci absolventům s přechodem na trh práce?

2. část - hledání práce

10 Hledám práci na:

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

... otevřeném trhu práce. ... chráněném trhu práce. ... na obojím. Teď nehledám práci.

Jiné:

11 Hledám tuhle pracovní pozici (resp. tuhle práci bych rád dělal/a, dokázal/a bych se tam představit):

3. část - příležitost pro zlepšení situace ve spojitosti s přechodem na trh práce u osob s tělesným a kombinovaným postižením

V případě, že Vás nic nenapadá (resp. jste spokojeni se situací), klidně napište "Nic mě nenapadá".

Těmito otázkami narážím na rezervy podpory od státu nebo bariéry, které ve společnosti přetrvávají a ztěžují seberealizaci lidí s tělesným (a kombinovaným) postižením.

12 Pomohlo by mi, kdyby stát (doplňte):

13 Pomohlo by mi, kdyby společnost (doplňte):

14 Pomohlo by mi, kdyby zaměstnavatelé (doplňte):

15 Kdo by měl zájem o výsledky dotazníku, můžete mi níže zanechat svůj email.

Ještě jednou moc děkuji. Přeji krásný den.

Teď už jen poprosím o tlačítko "odeslat".

Příloha 6 – Vzor dotazníku pro třídní učitele a asistenty pedagoga SŠ JÚ

Pohled třídních učitelů nebo asistentů pedagoga (ze SŠ JU) na přechod absolventů SŠ JÚ na trh práce

Dobrý den,

jmenuji se Lucie Serbusová a studuji Speciální pedagogiku na Pedagogické fakultě UK. Vyplněním tohoto dotazníku mi pomůžete s mou diplomovou prací na téma Pracovní uplatnění absolventů středních škol Jedličkova ústavu ve společnosti.

Prosím, aby tento dotazník vyplnili pouze ti, kteří jsou **třídními učiteli nebo asistenty pedagoga na střední škole Jedličkova ústavu**.

Dotazník je ANONYMNÍ.

Vyplněním dotazníku souhlasíte se zpracováním údajů pro účely diplomové práce.

Vyplnění dotazníku zabere 10. Obsahuje 10 otázek (otevřených i uzavřených).

Již znám pohled absolventů, kteří aktuálně pracují (z rozhovorů) a absolventů, kteří jsou nezaměstnaní (z dotazníku). Budu vděčná za pohled na problematiku ze třetí, též velmi důležité, strany.

Moc Vám děkuji.

Nejdříve Vás poprosím o vyplnění demografických údajů pro účely výzkumu. Dotazník je anonymní.

1 Jste:

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Třídní učitel/ka Asistent/ka pedagoga

2 V jakém studijním oboru jste třídním učitelem/asistentem pedagoga:

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Sociální činnost Obchodní škola Praktická škola Knihařské práce Keramická výroba

Dle své pracovní pozice v JÚ odpovězte na 3. nebo 4. otázku.

3 Jako třídní učitel jste na této pozici:

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Méně jak 1 rok 1-5 let 6-10 let 11-15 let 16-20 let Více jak 20 let

4 Jako asistent/ka pedagoga jste na této pozici:

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Méně jak 1 rok 1 - 5 let 6 - 10 let 11 - 15 let 16 - 20 let Více jak 20 let

Otázky zaměřené na Vaše zkušenosti s absolventy obecně (ti, kteří vystudují jakýkoliv studijní obor na střední škole JÚ).

5 Na jakém trhu práce máte zkušenost, že se uplatní se absolventi SŠ JÚ?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Spíše chráněný trh Chráněný i otevřený trh Spíše otevřený trh
 Jiné:

6 Ve spojitosti s 5. otázkou - svoji odpověď, prosím, rozvedte. Např. proč jste tohoto názoru?

7 Jakou máte zkušenost s tranzitním programem?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Velmi dobrou Dobrou Žádnou Špatnou Velmi špatnou

8 Doplněk k předchozí otázce. Svoji odpověď můžete doplnit komentářem:

9 Napadají Vás bariéry, které absolventům brání najít si práci a pracovat a mohly by se ve společnosti odstranit?

10 Napadá Vás, co by absolventům, kteří si chtějí najít práci, pomohlo? Ať už ze strany státu, společnosti, zaměstnavatelů, Jedličkova ústavu...

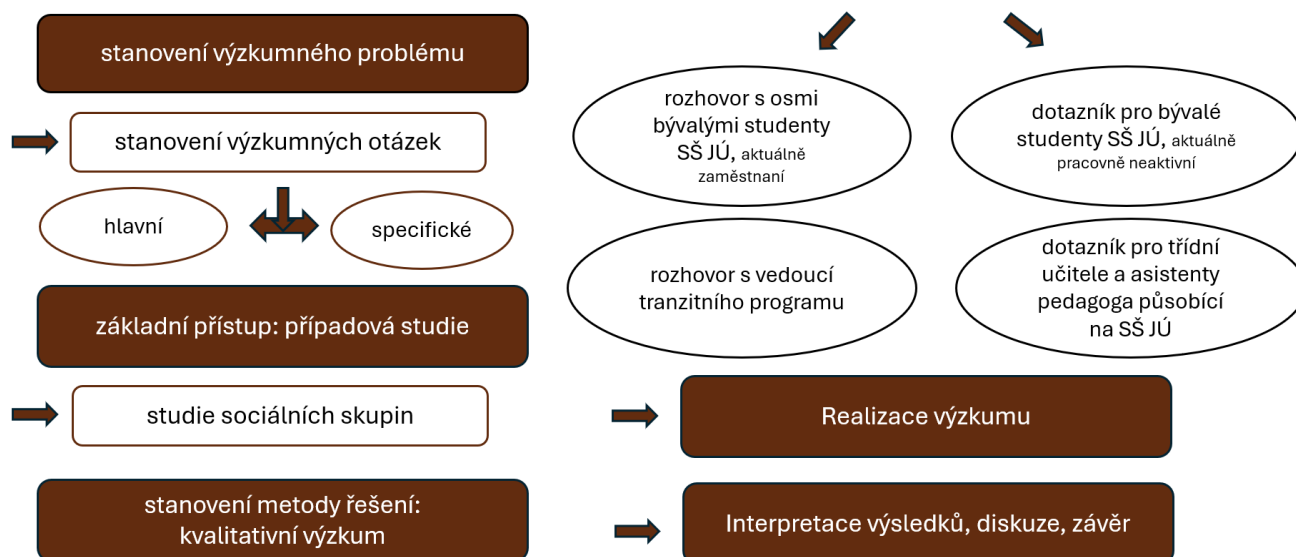
11 Kdo by měl zájem o výsledky dotazníku, můžete mi níže zanechat svůj email.

Ještě jednou moc děkuji. Přeji krásný den.

Teď už jen poprosím o tlačítko "odeslat".

OBRÁZKY

Obrázek č. 1: Shrnutí metodologie – výzkumné části

Obrázek č. 2: Ukázka hloubkového polostrukturovaného rozhovoru

(ZVO) Co znamená, jak vypadá a co všechno obnáší tranzice absolventů středních škol Jedličkova ústavu na trh práce?

(SVO1) Jak absolventi studium na střední škole Jedličkova ústavu reflektují?

(TO1) Co ti studium dalo, co považuješ za přínosné?

(TO2) Pamatuješ si na něco, co ti při studiu chybělo, vadilo nebo kde je prostor pro zlepšení?

(TO3) Využil/a jsi během studia tranzitní program?

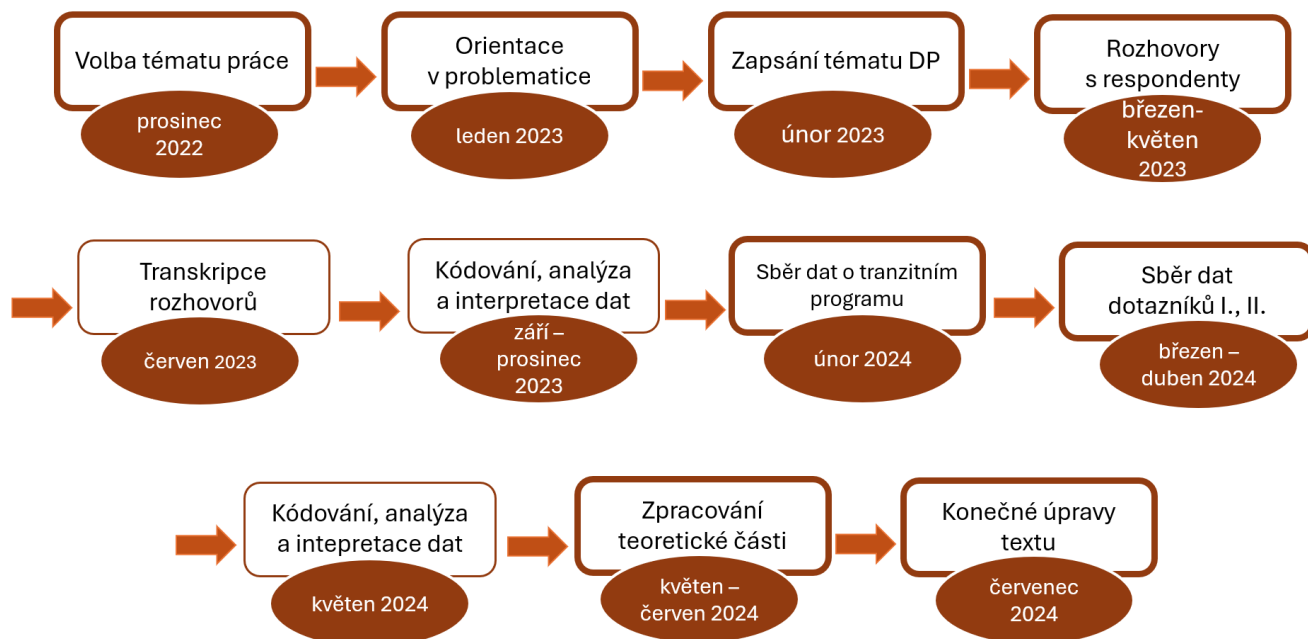
(TO4) Jak tě studium připravilo na aktuální práci?

(SVO2) Jak proběhl jejich přechod ze studia do světa práce?

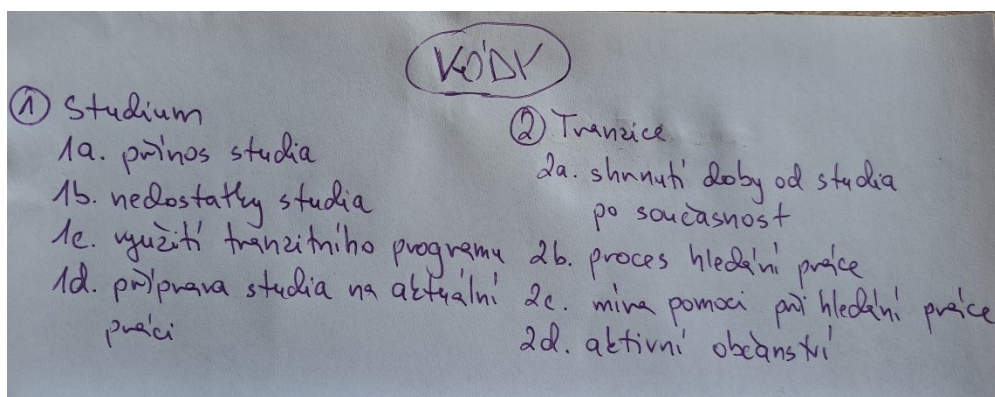
(TVO5) Jaké byly tvé kroky po ukončení studia až do teď (se zaměřením na studium a práci?)

(TVO6) Co jsi dělal/a po ukončení studia?

Obrázek č. 3: Časová osa průběhu výzkumu

Obrázek č. 4: Ukázka kódování rozhovorů technikou tužka-papír

2) Jak proběhl jejich přechod ze studia do světa práce?

2a • Jaké byly Tvé kroky po ukončení studia až do teď?

Než jsem získala práci pomocné administrativy v Brodě ^{2. pozice} snažila jsem se dobrovolničit v komunitním centru v Praze 8, asi půl roku. Z důvodu zrušení tenkrát vlakových bezbariérových spojů do Havlíčkova Brodu jsem musela odejít. Nebýt toho už by mě tam zřizovali pracovní místo.

1. pozice v Praze

V Havlíčkově Brodě jsem byla s hledáním práce vždy nakonec neúspěšná.

○ Co jsi dělal/dělala do aktuální pracovní pozice? Jak dlouho?

Ta práce, co mám teď, to je necelý rok. ^{2. pozice}

Do té doby, než jsme zjistili, že je poblíž denní centrum, kam v týdnu dojíždím, tak jsem se snažila najít nějakou organizaci, kam bych mohla chodit jako dobrovolník, ale nějak se to pořád nedařilo, tak jsem si místo toho našla tu hipoterapii a plavání ^{zájmu}. Pak se to začalo nabalovat víc a víc.

2b • Kdybychom se měli vrátit do doby, kdy jsi hledala práci, jaké to období pro tebe bylo?

2b Pro mě to období vlastně, abych řekla pravdu... já jsem si ho ani nějak neuvědomovala, jako to období, mezi hledáním práce a vlastně mezi i tou školou.

Protože já jsem končila školu a bydlela jsem v Praze a to jsem hned kontaktovala svoji bývalou vychovatelku, právě ze z Jedličkárny, a ta mi hnedka jako nabídla práci, práci v tom komunitním centru na Praze 8. ^{1. pozice v Praze} Tak když jsem měla možnost pracovat tam, než ty přestaly jezdit ty bezbariérový spoje, jako z Brodu do Prahy, tak jsem skoro pracovala tam.

2b A to bylo vesměs skoro hnedka po škole. Takže já jsem neměla skoro s tím žádný problém. Ale chápu, že ostatní měli trochu jinak, že jim to trvalo dýl. Že já mám vždycky strašný štěstí na známý.

I teďka v tom případě, když pracuju třeba v tom Ledči nad Sázavou ^{2. pozice 2a} v té kanceláři, tak to je právě taky přes známý. ^{2b}

2c • Hodila by se Ti pomoc s hledáním práce?

1c Jako když jsem studovala v Jedličkárně, tak my jsme měli v rámci školy hodiny tranzitního programu a tam v tom tranzitním programu nás s tím právě seznamovali – jako s tou pomocí, s tím hledáním práce, jako co by to pro nás obnášelo, s čím by nám oni byli schopni pomoci,

Obrázek č. 5: Ukázka analýza a interpretace dat tazatelských otázek z rozhovorů

1. výzva - předat něco lidem, posunout je fyzicky peníze
sociální část - mezi lidmi
 u lidí s ním komunikovat, vzájemně

2. začlenění v klasickém kolektivu = je s lidmi
 → může vykonávat prec. činnost → není zajištěna
 → může být začleněn do procesu → může přispět do chodu org. doma

3. peníze
 být s lidmi

4. smysl života
 peníze - není nejdůležitější - může díky tomu fungovat
 struktura dne
 nemá dlouhodobě práci - je to zvláštní - nemůže najít
 nebo něčeho??

5. peníze - vlastní
 osamostatnění se, měně závislá na někom.
 pocit důležitosti - dospělý život, ne střední/rodici

6. být s lidmi, kolektiv
 nové zkušenosti, info od lidí
 pravidelný režim

7. Co pro tebe práce znamená?
 ⇒ VÝZNAM PRÁCE

8. pracovní zkušenost - získat, ne zkrátit
 získat info
 peníze
 společnost

8. uplatnění ve společnosti, zaměstnání se
 vlastní peníze - protože něco dělá dobře

1. OSVČ - mít kancelář
 prof. sportovec - nejděle co-pak trenér

2. posunout se dál - kvůli jednotannosti

3. zůstat - vydržet co nejděle

4. chtěl by zůstat - o otázce, jestli předbuď
 smlouvu a opět na půl roku nebo na
 dobu neurčitou? - neví

5. posunout se dál - Ta kavárna časově
 omezená - i když by vědě zůstat, do bu-
 doucné kooperativy nebo poradenství

6. výročný období pro ni - neví, jak to bude

7. chtěl by zůstat na pozici posledního,
 jen pak v jiné kavárně - zůstal si na
 komunikaci se zákazníky.

8. posunout se - proto copywriting a market-
 ing navíc - víc kreativní pozice a vyšší platy

⇒ VÍZE 30) Jakou máš vizi
 do budoucna
 oblédně práce